

Dan ANGHELESCU

VALORI ȘI SEMNIFICAȚII ÎN PRESA LITERARĂ A EXILULUI ROMÂNESC

Motto:

*Memoria nu încearcă să salveze trecutul
decât pentru a servi prezentului și viitorului.*

Jacques Le Goff

Între farsa tragică și destin! Aceasta era formula prin care, într-unul din editorialele sale¹, Ștefan Augustin Doinaș califica exilul, considerându-l drept „mărturie a imposibilității de a ne naște a doua oară; dovadă că ne zbatem mereu în placenta existenței noastre originare; confirmare a ființării noastre într-un complex spațiu-timp, fatalitate însumând determinările ce ni se impun prin naștere, cultură, rasă, tradiții, educație, mentalități, atunci când se produce marea ruptură cu spațiul originar”.

Aceasta și pentru că, pe urmele lui Cioran, tot el întrezărea și imposibilitatea exilatului de a se desprinde de mitologia prin care fusese construit ca identitate. Ceea ce ar fi echivalat, în ultima instanță, cu (inconceputa) totala evadare din sine. Este motivul pentru care și Cioran va fi privit exilul ca „apocalipsă interioară a propriei identități”. Probabil și din acest motiv – sublinia Doinaș – puțini au fost acei capabili să transforme exilul într-o *re-naștere*, ceea ce ar fi presupus o *re-destinare* în care spiritul se salva prin abstragere din istorie.

Laurențiu Ulici, în cadrul aceluiași număr, reluând studiul publicat anterior în dicționarul *Scriitori români din afara granițelor țării* (Fundatia Luceafărul, 1996) arăta că numărul scriitorilor plecați din țară depășise cifra de 2000 (12% din numărul celor în viață), mult superior cifrelor înregistrate în oricare dintre țările din sud-estul Europei. Cifrele ilustrau elocvent caracterul opresiv al totalitarismului din România. Această neîmplănită istorie instaura refugiul lăuntric al intelectualilor drept unic teritoriu al libertății.

Sub comunism, devenită un „o insulă de nonsens istoric” (Monica Lovinescu), România apare ca un spațiu de ofensivă dezlănțuită împotriva culturii. „Bibliotecile și arhivele distruse, universitățile și școlile transformate în laboratoare de roboți, revistele, publicațiile, teatrele, devenite centre de dezumanizare forțată sub imperiul tiraniei staliniste, sunt tot atâtea eforturi ale generațiilor românești care ne-au precedat, făcute praf și pulbere.” Astfel suna o analiză a situației culturii din România totalitară, creionată lapidar în *Cuvântul înainte* ce va deschide apariția primului număr al revistei „Destin”².

Iată, la fel de succint, dar și cât se poate de exact descrisă, și situația literaturii române în aceeași vreme: „Prigonirea esteticului, a întemeietorilor și purtătorilor de stindard ai acestuia (și, implicit, ai autonomiei și modernității operei) va fi constantă și îndelungată (mai ales după ce realismul socialist devine curent literar – și artistic – oficial și de stat). Bunăoară, în 1955, Georgeta Horodincă, în calitate de purtător de cuvânt al criticii literare marxiste, anunța imunitatea operelor literare din vreme la maioreșianism; ceva mai târziu, în continuarea bătăliilor cu esteticul, Savin Bratu vitupera «fantoma» lui Maiorescu, N. Tertulian pe cea a lui Eugen Lovinescu. Toate acestea, pe fondul demonstrării – prin creații literare și la nivel teoretic (de către criticii literari din vreme, de pildă Ovid S. Crohmălniceanu) – a valabilității «metodei metodelor»: realismul socialist”³. În

¹ „Secolul 20”, București, nr. 10-11-12 /1997 și 1-2-3-/1998 (număr special).

² „Destin”, Madrid, nr. 1, iunie 1951, p. 5.

³ Ana Selejan, *Poezia românească în tranziție, 1944-1948*, București, Ed. Cartea Românească, 2007, p. 8.

contra-parte cu o așa-zisă literatură ce se va bucura de promovările și susținerile oficiale, lua naștere o alta, care, de acum încolo, avea să aparțină nu discursului, ci tăcerii ... sau – în cel mai bun caz – aluziei și nu rostirilor clare. Mutatis mutandis, accentele, *centrul ei real-semnificativ*, se (de)plasau către sfera crepusculară a *ne-cuvintelor*. Căci – în condițiile în care în țară se instrumenta cel mai amplu și mai monstruos *proces de dezintegrare spirituală* –, tăcerea devenea o ultimă – și dezesperantă – alternativă.

Iată de ce *Exilul* va reprezenta, începând din acel moment, continuitatea, de fapt, legătura unică ce se mai putea păstra cu tradiția culturală interbelică. Iată de ce, în publicațiile literare ale exilului, *elitele intelectuale* aveau să fie considerate „*monade ale vieții și culturii românești*”⁴. Risipite în lumea întreagă, ele vor încerca și chiar vor reuși să coaguleze un *consens cultural*, ale cărui valori se vor propaga prin revistele, societățile și cercurile lor. „*Cu siguranță acest exil – se sublinia ulterior – care pe plan politic nu a adus nimic durabil, în comunitatea sa fragilă, a realizat pe plan cultural un efort semnificativ.*”⁵

Desigur, aspect previzibil, paradigma ideatică a presei literare din exil se va contura și pe fondul (survenit firesc) unui evident proces de aculturație. Dar *noutatea* ei se profila și pe fondul inevitabilelor acerbe confruntări ideologice; la care se adăugau inerentele frustrări cauzate de *des-țărare*, de suferințele exilului, de integrarea într-o altă limbă, de obiceiuri, mentalități, și – se subînțelege – de toate celelalte traume, în scurtă vreme cronicizate, prin traversarea aceluși cataclism al istoriei.

Un eseu al doamnei Monica Lovinescu (*O paranteză cât o existență*) ridică în atenție și coloratura tensivă cauzată de ostilitatea cu care refugiații români erau întâmpinați în perioada anilor de după '47, când intelectualitatea occidentală se situa, într-o covârșitoare majoritate, la stânga eșichierului politic. *Demarxizarea* elitelor pariziene se va produce abia prin anii șaptezeci. O atare conjunctură determina configurații speciale în zona literaturii din exil, reliefând cu pregnanță caracterul polemic și, implicit, politic. Pentru scriitorii români aflați în bejenie, exilul devenea *existență în suspensie...* (Vintilă Horia, „*suspendat în vidul deșțărării*”. Cât despre dorul de țară, tot el va spune: „*Înima mi-e acolo și mă cheamă cu mari bătăi de clopot, ca o invitație la înviere!*”).

Comentând un volum de studii semnat de Douglas Kellner (*Cultura media*, Iași, Ed. Institutul European, 2001), Adrian-Dinu Rachieru rezuma, sintetizând, una din ideile esențiale avansate de cunoscutul teoretician: „*Producerea și receptarea textelor culturale și, îndeosebi, analiza lor cu instrumentar critic devin imperative în contextul bombardamentului mediatic la care suntem supuși*”.

Inevitabil, am rememorat respectiva afirmație atunci când am încercat să trecem în revistă configurația cu totul specială, ca *mediu cultural*, a publicațiilor literare înființate de conaționali noștri pe mai toate meridianele exilului românesc. Am rememorat-o constatând totodată cu amărăciune că, din nefericire, **presa literară a exilului românesc continuă să plutească într-un foarte dens con de umbră.**

Primele manifestări revuistice apăruseră chiar în anii imediat următori ('48-'49) instalării comunismului prin „*Revista scriitorilor din exil*”, „*Lucaefărul*”, la Paris și „*Orizonturi*” ('49-'53) publicată la Stuttgart, sub egida Cercului de Studii și Cercetări al Românilor din Germania.

Încă din perioada acelor începuturi se conturaseră pregnant și problematicile dominante: definirea și afirmarea **identității culturale**, precum și grija pentru o cât mai adecvată aducere în exprimare a *sensurilor suferinței și experiențelor exilului*. Edificatoare din această perspectivă sunt paginile publicate de Mircea Eliade în „*Lucaefărul*” (*Lauda culturii românești și Două tradiții*

⁴ *Cuvânt înainte*, „Destin”, nr. 1/1951, p. 3.

⁵ George Uscătescu, în „Destin”, nr. 10/1956, p. 6.

spirituale românești). Dar – în egală măsură și nu fără un anume patos – se va scrie și despre emigrația politică și despre misiunea scriitorilor români din exil, despre tipologia spirituală a emigrației românești, despre valorile exilului, apoi despre limba română și caracterul național. Numeroase articole apar sub semnăturile unor George Uscătescu, Constantin Ghidel, Ștefan Teodorescu.

Demersurile de promovare a *valorilor culturii naționale* și ale *esenței sufletului românesc* vor căpăta însă o deosebită amploare odată cu apariția, la Madrid, a revistei „Destin” (1951-1972), paginile ei reunind cele mai prestigioase semnături ale elitei exilului românesc, începând cu George Uscătescu (directorul revistei), Mircea Eliade, Vintilă Horia, Horia Stamatu, Ștefan Baciu, Nicu Caranica, Pamfil Șeicaru, Basil Munteanu, Monica Lovinescu, Virgil Ierunca, Ștefan Lupașcu, Al. Busuioceanu, Paul Miron, I. D. C. Coterlan, Emil Ionescu, Horia Precup, Grigore Ghica, Al. Ciorănescu, Mira Simian Baciu, Radu Enescu. O preocupare la fel de constantă – și de altfel intens susținută – a publicației se va manifesta în legătură cu dezbaterile asupra destinului culturii occidentale și – nu mai puțin – asupra gândirii filosofice a momentului, revista consacându-i două numere consistente⁶ lui Martin Heidegger.

La Paris, sub conducerea lui Virgil Ierunca, în perioada anilor '51-'72 apar „Caietele de dor. Metafizică și poezie”, manifestând o evidentă (și bine remarcată) tentație pentru o mai accentuată *modernizare* a mesajului publicistic; dar și un anume gust pentru turnura filosofică a tratării și tematicilor abordate. Mircea Eliade va scrie despre Kirkegaard, George Uscătescu va publica eseu intitulat *Ernst Jünger și esența nihilismului* (veritabilă *radiografie* a ideilor filosofice, pornind de la Nietzsche, Heidegger și ajungând la Camus și Jünger), Titus Bărbulescu se preocupă de *dimensiunea balcanică* a lui Ion Barbu, iar I. Cristu va scrie elogios despre *Rinocerii* lui Eugen Ionescu. Dezbateri cu pronunțată alură filosofică sunt de remarcate și în „Fapta” („Foaie de luptă românească pentru ziua de azi și de mâine”), creștin-națională, cu caracter evident anticomunist. Apărea în 1964, la Madrid, avându-l ca redactor-șef pe Horia Stamatu. Mai trebuie amintite, ca publicații importante, „Semne. Revistă de gândire, artă și literatură”, la Paris, 1960-1963, „Prodomos. Foaie de gând și apropiere creștină” la Freiburg im Breisgau, „Mele. Carta Internațional de Poesia”, fermecătoare revistă editată de Ștefan Baciu în Honolulu, ca și revista „Dialog”, fondată în 1977 de Cercul democrat al românilor din Germania, sau valoroasa „Revistă a Scriitorilor Români” apărută la München (1962-1990), organ al Societății Academice Române; și nu pot fi trecute sub tăcere nici „Ethos”, „Ființa Românească”, „Agora”, „Drum”, „Lupta” etc.

Să menționăm că și în paginile acestora întâlnim frecvent semnăturile unor Eliade, Uscătescu, Horia Stamatu, Mircea Popescu, Monica Lovinescu, Virgil Ierunca, Ștefan Baciu, Vintilă Horia, George Ciorănescu, Grigore Gugler, Antoaneta Bodisco, Yvonne Rossignon, Ion Dumitru. Dar vor începe să se vehiculeze și nume ale unor tineri și autentici scriitori apăruiți în paginile revistelor din țară: Ștefan Bănuțescu, Marin Sorescu, Ion Negoitescu.

O remarcabilă *cunoscătoare a limbii române și mediului cultural românesc*, Eva Behring, autoarea unei valoroase lucrări dedicate exilului literar românesc (*Scriitori români din exil. 1945-1989. O perspectivă istorico-literară*, București, Ed. Fundației culturale române, 2001), semnala, printre aspectele deosebit de semnificative ale presei exilului românesc, „*cât de importante erau în primii ani identitatea națională, culturală și religioasă, ocuparea unor poziții opuse față de constrângerile ideologice din patrie și câștigarea unor puncte de vedere proprii în condiții de libertate*”, subliniind că toate acestea vor fi fost ilustrate și prin „*valoarea de simbol a denumirilor date periodicelor din întreaga lume*”. Într-adevăr, în continuare erau menționate: „Gânduri libere” la Paris (Revistă literară și culturală, 1952-1953), „La Roumanie indépendante” (1945-1959),

⁶ nr. 19 și nr. 20/1969.

„Revue d'Études Roumaines” (1953); la Roma, printre altele, „Țara”, „Tribuna Românilor liberi” (1949-1952), la Madrid „Libertatea românească”, la Londra „Glia”, în Statele Unite și Canada apar mai multe publicații intitulate „Tribuna” (Detroit și Michigan), „Tribuna Română” (Toronto), la Rio de Janeiro (1951-1958), „Înșir-te Mărgărite”, „Exil” și multe altele.

O multitudine dintre textele publicate vădese o serioasă preocupare analitică, focalizându-se asupra aspectelor specifice totalitarismului, considerat drept o apocalipsă spirituală a cărei esență era să inoculeze o cumplită „secătuire ontologică a adevărului în cultură ... Orice efort ontologic al înțelegerii creatoare a fost, în perioada proletcultului, înlăturat în numele unui nou pragmatism utilitarist, autonomia procesului estetic fiind considerată un lux. (...) Totul integrându-se în acel fenomen al timpului nostru, pe care Freud îl definea «das Unbehagen in der Kultur»”⁷.

Și semnatarul articolului continua subliniind: „Opera de artă și de cultură posedă o semnificație proprie, o dimensiune a ei, ireductibilă la altceva. O dimensiune ontologică deosebită, mai profundă decât profilul ei fenomenologic înscris în ordinea comunicativității ei. Această dimensiune ontologică implică un conținut și o accepție a ei, ca valoare, ca forță noetică, care se deosebește, deși se completează, de pulsivitatea ei semantică și intercomunicativă. Aproximarea noastră de conținutul și semnificația operei de artă sau a operei literare se realizează, cum mărturisea Merleau-Ponty, în «spiritul unei urgențe ce depășește orice fel de altă urgență». În spiritul acestei urgențe, arta continuă a fi ceva mai mult, mai semnificativ, mai liber decât un simplu muzeu imaginar, deschis canalelor marelui consum”.

George Uscătescu nu va uita să reamintească lupta dramatică și exemplară „a lui Soljenitsin împotriva politicii culturale și a birocrăției care o dirijează în Rusia”, ca și împotriva cenzurii în literatură, cenzură impusă de indivizi cu totul analfabeți, subliniind că, la ora marilor răspunderi morale și artistice, „nu oricine poate fi Soljenitsin” și că nu oricine ar fi putut avea forța, înainte de toate morală și patetică, de a evoca dureroasa diatribă a lui Pușkin: *Ei știu să-și iubească numai morții*. Context în care revista nu uita să evidențieze – semnificativ! – **reîncorporarea** post-mortem în patrimoniul culturii din România comunistă a lui Brâncuși sau Enescu.

Demersuri de aceeași factură regăsim în mai toate publicațiile exilului. Astfel, primul număr din seria nouă a revistei „Agora”, apărută sub conducerea lui Dorin Tudoran, reproduce un amplu fragment din discursul lui Soljenitsin la Stockholm, cu prilejul decernării premiului Nobel: „Vai de acea națiune în care propășirea literaturii e întreruptă prin forță. Nu e vorba numai de o atingere adusă «libertății presei», inima însăși a națiunii încetează să bată. Memoria națională e sugrumată. Acea națiune nu mai știe nici ea ce este cu adevărat. Își pierde unitatea spirituală și, cu toate că în aparență își păstrează aceeași limbă, fiii ei încetează să se înțeleagă. Generații amuțite îmbătrânesc, mor fără să-și fi povestit istoria nici pentru ele însele, nici pentru cele ce vor urma.

Când spirite ca Akhmatova și Zamiatin sunt zidite de vii, sunt condamnate până la moartea lor să creze în tăcere, fără să poată auzi eoul celor scrise, nenorocirea nu lovește numai în indivizi. E o calamitate pentru întreaga națiune, o primejdie pentru întreaga națiune. Uneori, e chiar o nenorocire pentru toată omenirea. De pildă, atunci când, din cauza acestei tăceri, toată istoria încetează să fie înțeleasă”⁸.

În același număr din „Agora”, Ion Petru Culianu incrimina *Păcatul împotriva spiritului*⁹: „Singurul univers de proporții mondiale care duce direct în moarte prin pietrificare, prin înghețare, este universul comunist ... singurul care nu are viitor, fiindcă nu are viață. Efectul său este genocidul cultural. Cauza sa este păcatul împotriva spiritului. ... unii compatrioți ai mei, chiar dacă se află de mult în occident ... e ca și cum păcatul a lăsat în ei boli incurabile: mintal ei sunt pe jumătate morți;

⁷ George Uscătescu, *Este posibilă întoarcerea*, în „Destin”, nr. 24-25, p. 6.

⁸ „Agora”, Philadelphia (Pennsylvania, SUA), vol. I, nr. 1, 1987, p. 4.

⁹ Ion Petru Culianu, *Păcatul împotriva spiritului* (articol datat 19 aprilie 1987), în „Agora”, nr. 1/1987, p. 37.

dacă nu morți de tot. Pecetea morții ... în România ea n-are nume, dar este ... moarte spirituală ... nu există altă moarte decât moartea spirituală și nu există altă înviere decât aceea în fluviul ideilor. Nu în mlaștina lor mohorâtă”.

Deosebit de semnificativ este un veritabil îndreptar al scrisului din exil, mărturisit în *Cuvânt înainte* din nr. 1 al revistei „Destin”: fenomenul emigrației e descris „ca un proces de dezintegrare istorică și spirituală”, iar elitele intelectuale românești, „aruncate de circumstanțele istorice tragice, prin care trece neamul nostru, dincolo de Țară, constituie, pe măsura autenticității lor, nu simple mănunchiuri de individualități deplasate din spațiul lor normal de creație în spirit, ci adevărate frânturi de Țară, reprezentând întreg universul românesc (...), monade de viață și cultură românească”¹⁰.

Sunt aduse în discuție „procesul indispensabil de continuitate culturală românească”, dar și acea „misiune ce incumbă în mod esențial valorilor intelectuale”, având ca obiectiv „salvarea din haos a esențelor sufletului românesc, fenomenul necesar de integrare permanentă în destinul neamului, elitele intelectuale operând în libertate, adică elementele de cultură obiectivă, în neîncetată poziție de veghe, a Patriei și a pământului românesc”.

După aproape două decenii de la evenimentele din '89, textele – ca și personalitățile – prezente în paginile acelor publicații continuă să rămână, în marea lor majoritate, cvasinecunoscute publicului românesc. Cu toate că – în timp – aici se reușise conturarea nu numai a unui anume consens cultural, ci și un întreg patrimoniu care legitimează o inedită fațetă a spiritualității noastre identitare.

Factura lor aparte – element care singularizează – ar impune o urgență a demersurilor recuperatorii. Căci revistele exilului au devenit documente cu o considerabilă încărcătură de unicitate.

În plus, viața de zi cu zi arată că suntem – încă – o națiune în suferință. Recuperarea memoriei întârzie tocmai acum, când ea ar constitui și un bine-venit demers terapeutic. Pentru a-și redobândi integritatea, suferinzii trebuie, uneori, să-și conștientizeze traumele; să și le aproprieze, să le asume și, astfel, să le îmblânzească efectul devastator. Desigur, actul de conștientizare e un periplu prin labirintul unor infinit-dureroase interogații. Dar a avea (sau a formula) întrebări a devenit cu mult mai urgent și important decât a te adăposti, prizonier sine die, sub pacea înșelătoare a unor (de-neclintit!?) răspunsuri.

Poate că numai pornind de aici vom fi mai în măsură să înțelegem, și nu doar dintr-o rațiune a dezideratelor formal întrezărite ale momentului că – așa cum spunea Hannah Arendt – demnitatea umană și valorile ei au nevoie astăzi de o nouă garanție care poate fi găsită numai într-un înalt principiu spiritual, a cărui validitate trebuie, de data aceasta, să o reconstruim înainte de toate în noi înșine, ca națiune, pornind tocmai de la acele valori pentru care o generație întreagă și-a îndurat pătîmirile, fie sub teroarea aberației totalitare a istoriei, fie în tragica paranteză (cât o viață) a desțărării.

Este evident pentru oricine că în lumea românească au avut loc schimbări spectaculoase, dramatice chiar. Ele necesită nu numai răgazul unor reflecții profunde, ci și o anume urgență în a identifica noile problematice, noile provocări și latențe cu care deja am și început să ne confruntăm. În marea majoritate a cazurilor, chiar fără a fi totdeauna conștienți de esența și conținutul lor, de căile pe care le străbatem, de consecințele *întâmplărilor* pe care tocmai le parcurgem cu o încă insuficientă înțelegere. Atâta vreme cât mesajul, valorile și semnificațiile acestor demersuri nu reintră și nu sunt asimilate corespunzător în circuitul contemporaneității, devine tot mai problematică să înțelegem și să interpretăm corect datele timpului nostru. Cu atât mai mult cu cât este limpede că fenomenele culturale au devenit – implicit – teren de confruntare pentru a dobândi controlul asupra unor

¹⁰ „Destin”, nr. 1/1951, p. 3.

segmente mai mari sau mai mici ale sferelor sociale. Meandrele istoriei noastre, atât cele trecute, dar nu mai puțin cele prezente sau chiar în curs de desfășurare, demonstrează că deja s-au configurat zone de putere; și mai ales faptul că acestea nu mai pot fi lăsate la voia întâmplării fără a provoca o serie de grave, uneori, incalculabile consecințe. Un Nürnberg al comunismului rămâne – pentru moment – doar o dulce iluzie ... pentru idealisti. Dar ... la un anumit moment, dacă totuși se va petrece ... presa literară a exilului românesc va avea un greu cuvânt de rostit.

Deosebit de plin de semnificații – iluminând nu doar trecutul, ci și capacitatea noastră de a ne înțelege mai bine și mai nuanțat, în primul rând pe noi înșine, cu prezentul și viitorul care în anumite momente *încearcă zadarnic a se naște* – apare, profund pilduitor, acel *Cuvânt înainte* al primului număr al revistei „Destin”. *„Nu este vorba – se preciza la prima apariție a revistei – de o nouă manifestare culturală a românilor din exil. Ci despre faptul că trebuie aduse în expresie esențele ultime, vitale, ale sufletului unui neam al cărui destin era aruncat în balanță, și despre o concentrare maximă pe linia permanențelor sale istorice.”* Dar – nu mai puțin – se dorea o participare *„nu numai la drama în sine, ci la consecințele ei viitoare, la plămădirea formelor de mâine”*. Pentru că numai astfel – se sublinia în continuare – *„putem rămâne credincioși postulatelor majore ale culturii noastre, așa cum s-a manifestat ea, de la Mihai Eminescu încoace: o cultură cu posibilități universale, cu responsabilități universale.(...) Generația noastră – se mai spunea în final – poartă obligația istorică de a se fixa, dincolo de drama ei contingentă, pe constantele permanente ale viitorului românesc”*.

Întrezărim aici un mesaj de o actualitate mult mai acută de cât s-ar crede. Dar, în mod straniu, se pare că încă nu suntem pregătiți să-l pătrundem; nu ni l-am apropiat, nu i-am cuprins semnificațiile lui generoase și tragice totodată. Și nici nu sesizăm esența gravă a multora dintre întâmplările care ne traversează în realitatea noastră de zi cu zi. Am întrezări acolo vertiginoasele semne ale urgenței.

Values and Meanings in the Literary Press in Exile

Abstract

As everybody knows, in Romania, under the communist system and especially in the Stalinist regime, the entire cultural creation was censored, the writers being obliged to express their ideas in allusions or euphemisms. Thus, in our paper we assert that – at least for the first period of the communist era – the cultural traditions started between the two World Wars were continued outside of Romania, in different countries where many Romanian intellectuals found a free place to express themselves.

One of the most prominent scholar and writer, Mircea Eliade, in his *Memoirs*, said that he didn't see in exile "*a break from the Romanian culture, but only a change of perspective, namely a displacement to Diaspora*". This is also the meaning of the statement of one of the Romanian poets, Ștefan Augustin Doinaș, who wrote that some of our intellectuals in exile could be able to transform their destiny into a *re-birth*.

Such a *re-birth* we could find in the literary press established in exile. As they were a part of one of the most important cultural activities, those magazines became an important form to communicate political and cultural ideas for many important Romanian writers.